

ΜΩΑΜΕΘ

Ο όρος Ισλάμ

Στο Κοράνιο (σούρα 5,3) παρίσταται ο Θεός να λέει στους μουσουλμάνους: «σήμερα τελειοποίησα την θρησκεία σας, εκπλήρωσα προς εσάς τα ευεργετήματά μου, και σας έδωσα ως θρησκεία το Ισλάμ». Ο όρος Ισλάμ είναι απαρέμφατο (μάσνταρ) του ρήματος ασλάμα, το οποίο αποτελεί την τέταρτη ρίζα του ρήματος σαλίμα. Η βασική ρίζα σ-λ-μ (=σαλίμα, σαλάμα, σαλάμ) του ρήματος σημαίνει γενικώς «είμαι σώος και ασφαλής, ακέραιος και αβλαβής, έχω ειρήνη, ησυχάζω». Από τις έννοιες αυτές η τέταρτη ρίζα ασλάμα του ρήματος πήρε το νόημα του «υποτάσσομαι, αφοσιώνομαι και εγκαταλείπω τον εαυτό μου απολύτως στον Θεό». Άρα, Ισλάμ σημαίνει «απόλυτη υποταγή και αφοσίωση στον Θεό και το θέλημά του», και σύμφωνα με πολλούς μουσουλμάνους θεολόγους, δηλώνει επίσης μια κατάσταση ειρήνης και ασφαλείας (σίλμ, σαλάμ), στην οποία περιέρχεται ο πιστός (μούσλιμ). Η μετοχή του ρήματος είναι μούσλιμ, πληθ. μουσλιμούν, «απολύτως υποταγμένος στον Θεό και το θέλεμά του», και άρα «πιστός» με ευρύτερη έννοια. Ισλάμ λοιπόν είναι το επίσημο όνομα της θρησκείας αυτής. Οι μουσουλμάνοι όμως απορρίπτουν τους όρους μωαμεθανισμός και μωαμεθανοί, διότι πιστεύουν ότι η θρησκεία τους δεν είναι δημιούργημα του προφήτη Μωάμεθ, αλλά αποκάλυψη του Θεού, την οποία ο Θεός φανέρωσε στον «απόστολο και δούλο του» όχι αμέσως και αυτοπροσώπως (ο Θεός είναι τελείως απρόσιτος), αλλά διαμέσου του «θείου μηνυτού του», δηλαδή του αγγέλου Γαβριήλ. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την φύση του Ισλάμ, αν δεν γνωρίζουμε σε γενικές γραμμές τη ζωή, την προσωπικότητα και την ιστορία του κηρύγματος του Μωάμεθ.

Ο Μωάμεθ ως «απόστολος του Θεού» (Ρασούλ Αλλάχ)

Ιδρυτής του Ισλάμ είναι βέβαια ο προφήτης Μωάμεθ, ο οποίος γύρω στα 610 μ.Χ. άρχισε να κηρύττει στη Μέκκα την πίστη στον ένα Θεό. Ο Μωάμεθ (Muhammad ibn 'Abdallah ibn 'Abdulmuttalib ibn Hashim ibn 'Abd Manaf al-Qurayshi) γεννήθηκε γύρω στα 570 μ.Χ. στην Μέκκα και ανήκε στην ισχυρή και ηγέτιδα τότε στην πόλη αυτή φυλή των Κουραϊσιτών (Quraysh), προερχόμενος από την μεγάλη και περιφανή οικογένεια των Χασιμιτών (Banu Hashim). Μεγάλωσε ορφανός υπό την

προστασία του Θεού του Αμπού Τάλιμπ, φυλάρχου στη Μέκκα, νέος προσελήφθη στην υπηρεσία μίας πλούσιας και διακεκριμένης χήρας, της Χαντίτζια, την οποία τελικώς νυμφέβηκε. Έτσι έγινε έμπορος και οδηγός καραβανιών και στα 610 μ.Χ. άρχισε να κηρύττει στην Μέκκα την πίστη στον ένα Θεό. Το κήρυγμά του διήρκεσε 22 χρόνια και διαιρείται σε δύο μεγάλες περιόδους: Στο κήρυγμά του στη Μέκκα (610-622) και στο κήρυγμά του στη Μεδίνα (622-632). Μέσα στις δύο αυτές φάσεις του κηρύγματός του αναπτύσσονται και εξελίσσονται η προσωπικότητά του, οι προφητικές του ιδέες και το όλο κήρυγμά του. Για την ζωή και την εσωτερική προετοιμασία για το κήρυγμα, η οποία σημειώθηκε στον Μωάμεθ πριν ακόμη αυτός εμφανισθεί στον λαό του ως απόστολος του Θεού και προφήτης, δεν γνωρίζουμε πολλά. Οι μουσουλμάνοι πιστεύουν ότι ο Μωάμεθ δεν υπήρξε ποτέ ειδωλολάτρης. Βέβαιο πάντως είναι ότι ο Μωάμεθ πριν από την πρώτη αποκάλυψή του (γύρω στα 610) πέρασε ένα στάδιο εσωτερικής προετοιμασίας και περισυλλογής στην διάρκεια της οποίας ασχολήθηκε με θρησκευτικά θέματα. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα οι διάσπαρτες στο περιβάλλον του διδασκαλίες της Αγίας Γραφής δημιούργησαν μέσα του δυσπιστία προς την πολυθεϊστική πατρική θρησκεία. Ως την ηλικία των 40 ετών ο Μωάμεθ ήταν έμπορος στην Μέκκα και πήγαινε με τα καραβάνια του προς τα βόρεια σύνορα της Αραβίας, όπου είχε αναπτυχθεί (συνέχεια του όρου Σινά) ο χριστιανικός μοναχισμός και αναχωρητισμός. Του δόθηκε έτσι η ευκαιρία να γνωρίσει κοντά στους καταπληκτικούς αυτούς μοναχούς και ασκητές, τους ράχιμπ, όπως τους ονομάζει η προϊσλαμική αραβική ποίηση, βασικές αρχές της χριστιανικής διδασκαλίας και ζωής. Γνωστό προϊσλαμικό τραγούδι υμνεί την λυχνία του ράχιμπ, η οποία έφεγγε κατά τις προχωρημένες ώρες της νύχτας και οδηγούσε ορθά την πορεία των καραβανιών στην αραβική έρημο. Του δόθηκε επίσης η ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά με τα καραβάνια του τις πολιτισμένες χώρες της Μεσοποταμίας, Παλαιστίνης και Συρίας, όπου κυριαρχούσε ο Χριστιανισμός. Αλλά και μέσα στην Αραβία υπήρχαν χριστιανικές και ιουδαϊκές κοινότητες. Έτσι γνώρισε ορισμένες βασικές διδασκαλίες της Αγίας Γραφής για την προφητεία, την αποκάλυψη και την μονοθεΐα και εντυπωσιάστηκε ιδιαίτερα από την διδασκαλία για την εσχάτη ημέρα της κρίσεως. Φύση θρησκευτική ο Μωάμεθ πέρασε, όπως δέχεται η μουσουλμανική παράδοση, ορισμένο χρονικό διάστημα αποσυρόμενος συχνά σε διάφορες σπηλιές και άλλους απόμακρους τόπους, όπου συλλογιζόταν τα θρησκευτικά πράγματα, νήστευε και προσευχόταν. Οι συνήθειες αυτές που λέγονται ταχαννουθ ήταν ξένες στον αραβικό πολυθεϊσμό. Έτσι είναι πολύ πιθανό να είχαν εντυπωσιάσει τον Μωάμεθ οι προσευχές και αγρυπνίες ορισμένων χριστιανών, μοναχών και αναχωρητών, τους οποίους είχε συναντήσει και ακούσει κατά τα ταξίδια του στις γύρω από την Αραβική χερσόνησο χριστιανικές χώρες. Μεγάλη γενικώς εντύπωση έκαναν στους Άραβες οι χριστιανοί και οι μοναχοί με την λαμπρότητα της λατρείας τους, με τους ύμνους και τις δοξολογίες προς τον Θεό, με τις γονυκλισίες και τις επικλήσεις τους και με την ανάγνωση των ιερών κειμένων. Επίδραση στη ζωή του Μωάμεθ φαίνεται να άσκησαν και ορισμένα άτομα με μονοθεϊστικές αντιλήψεις που κυκλοφορούσαν μέσα στην αραβική χερσόνησο και που ο λαός τους ονόμαζε χουναφά (ενικός χανίφ), ευσεβείς, και το Κοράνιο τους συνδέει με τον Αβραάμ. Επρόκειτο για μεμονωμένα και ελεύθερα άτομα, κυρίως ποιητές και οραματιστές, άλλοι από τους οποίους ήταν επηρεασμένοι από τον Χριστιανισμό και άλλοι από τον Ιουδαϊσμό, χωρίς όμως να ανήκουν στη μια ή την άλλη θρησκεία. Έτσι για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν από την κλήση του ο

Μωάμεθ είχε στραφεί προς τον μονοθεϊσμό, όπως είχαν κάνει και οι πριν από αυτόν εκπρόσωποι μονοθεϊστικών αντιλήψεων στην Αραβία, οι χουναφά. Αν ήταν και αυτός ένας χανίφ, όπως υποστήριξαν μερικοί ερευνητές, είναι άγνωστο. Φαίνεται, ότι ο Μωάμεθ στους έρημους και ήσυχους τόπους, όπου συχνά αποσυρόταν και προσευχόταν, έβλεπε διάφορα οράματα. Αποφασιστικός όμως σταθμός για όλο το κήρυγμά του ήταν ένα αιφνίδιο και συνταρακτικό όραμα «κλήσεως», το οποίο είδε γύρω στα 610, και το οποίο τον οδήγησε στην πεποίθηση ότι είναι καλεσμένος από τον Θεό απόστολός του, εντεταλμένος να κηρύξει το θέλημά του στους ομοεθνείς του. Το όραμα αυτό σχολιάζεται ιδιαιτέρως από την μουσουλμανική παράδοση και τους υπομνηματιστές του Κορανίου. Περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο (σούρα 96,1-5) του Κορανίου και κατά την παράδοση του Ισλάμ αποτελεί την πρώτη αποκάλυψη που πήρε ο Μωάμεθ. Σύμφωνα με τις πληροφορίες των κορανικών χωρίων και της μουσουλμανικής παράδοσης, μια νύχτα του μηνός Ραμαντάν, ενώ ο Μωάμεθ καθόταν σε περισυλλογή στο αγαπητό του σπήλαιο Χιρά', περίπου 12 χιλ. βόρεια της Μέκκας, στο οποίο συχνά αποσυρόταν για να αφοσιωθεί σε προσευχή και θεωρίες, άκουσε ξαφνικά από ψηλά φωνή να τον καλεί στο προφητικό του αξίωμα: «Κάποιος ένδοξος μηνυτής» (σούρα 81,19 και 23), το «άγιον πνεύμα» (ρούχ αλ-κούντς) ή το «πιστόν πνεύμα» (αρ-ρούχ, σούρα 16,104· 26, 193), δηλαδή κάποιο υπερφυσικό ον, το οποίο αργότερα ο Μωάμεθ το ταύτισε με τον αρχάγγελο Γαβριήλ, στάθηκε μετέωρο πάνω από τον προφήτη και τον διέταξε να διαβάσει τους πέντε πρώτους στίχους του 96ου κεφαλαίου του Κορανίου. Έκπληκτος ο Μωάμεθ τρεις φορές αρνήθηκε να διαβάσει, γιατί δεν ήξερε γράμματα, και τρεις φορές ο άγγελος πίεσε το βιβλίο στο πρόσωπό του μέχρι πνιγμονής, ώσπου τελικά ο Μωάμεθ συγκατένευσε και ρώτησε: «Τι πρέπει να διαβάσω;», και ο άγγελος του είπε: «ίκρα', διάβασε, στο όνομα του Κυρίου σου, ο οποίος έπλασε τα πάντα· έπλασε τον άνθρωπο από θρόμβο αίματος. Διάβασε! Ο Κύριος σου είναι ο γενναιότατος όλων. Αυτός που δίδαξε την χρήση της γραφίδος. Δίδαξε τον άνθρωπο ό,τι αγνοούσε» (96,1-5). Με βάση τα κορανικά χωρία 2, 181. 97, 1-5 και 44, 1 κ.εξ. η μουσουλμανική παράδοση υπελόγισε ότι η πρώτη αυτή αποκάλυψη έγινε τη νύχτα της 27ης του σεληνιακού μηνός Ραμαντάν και την ονομάζει λάϋλατ αλ-κάδρ, «νύχτα της θείας Αποφάσεως ή του θείου Θεσπίσματος». Γι' αυτό ο μήνας αυτός καθιερώθηκε ως μήνας νηστείας του Ισλάμ και η 27η του μηνός, νύχτα λήξεως της νηστείας, είναι νύχτα γενικής χαράς και ευωχίας στις μουσουλμανικές χώρες. Λέγεται ότι κατά τη νύχτα αυτή κατεπέμφθη ολόκληρο το Κοράνιο μέχρι του χαμηλότερου ουρανού και μετά αποκαλύφθηκε βαθμηδόν και κατά τμήματα στον προφήτη μέσω του αγγέλου Γαβριήλ. Λέγεται ακόμη ότι κατά την νύχτα αυτήν είχαν επίσης αποσταλεί άνωθεν και οι Άγιες Γραφές των προηγουμένων λαών, ιδίως μάλιστα η Τορά των Ιουδαίων και το Ευαγγέλιο (Ιντζίλ) των Χριστιανών, δεδομένου ότι και αυτές, κατά την μουσουλμανική παράδοση, δεν είναι παρά τμήματα του Ουρανού βιβλίου, που φυλάσσεται αιωνίως σε πίνακα (λάουχ αλ-μαχφούζ) κοντά στον Θεό και αποτελεί την «Μητέρα της Βίβλου» (Ούμμ αλ-Κιτάπμ). Το αιφνίδιο και συνταρακτικό αυτό όραμα, προξένησε τέτοια φρίκη στον Μωάμεθ, που για τρία χρόνια, όπως λέει η μουσουλμανική παράδοση, σημειώθηκε διακοπή (φάτρα) στο κήρυγμά του. Ο προφήτης του Ισλάμ φοβόταν μήπως τον παραπλανά κάποιο τζίνν, δαιμόνιο. Ξαφνικά όμως η περίοδος αυτή έληξε και του ήρθε μια νέα αποκάλυψη, η οποία τον διαβεβαίωνε ότι «ο Κύριός του δεν τον εγκατέλειψε» (93, 3-5) και τον καλούσε να εγερθεί και να συνεχίσει το

κήρυγμά του (74, 1-5). Από την στιγμή αυτή και ύστερα ως το τέλος της ζωής του, ο Μωάμεθ δεν έπαυσε να δέχεται αποκαλύψεις και να τις ανακοινώνει στον λαό του. Οι υπομνηματιστές του Κορανίου δέχονται ότι ο άγγελος ανακοίνωνε κάθε φορά στον προφήτη από πέντε έως δεκαπέντε ή είκοσι το πολύ στίχους, ώστε να μπορεί να τους απομνημονεύσει και να τους κηρύξει στην συνέχεια στον λαό .

Το περιεχόμενο του αρχικού κηρύγματος του Μωάμεθ στην Μέκκα

Όσον αφορά στο αρχικό κήρυγμα του Μωάμεθ στη Μέκκα, πολλοί από τους νεώτερους ερευνητές υποστήριξαν ότι αυτό είχε έντονο ηθικό και κοινωνικό χαρακτήρα. Ωστόσο βέβαιο είναι, ότι ο Μωάμεθ ευθύς εξ αρχής παρουσιάστηκε ως απόστολος του Θεού και προφήτης, και όχι ως κοινωνικός κήρυκας και αναμορφωτής, αν και δεν ήταν αδιάφορος προς τις κοινωνικές αδικίες και προς τους αδίκους, εναντίον των οποίων επισείει τις τιμωρίες της εσχάτης ημέρας της κρίσεως (σούρα 89, 17-25. 83, 1εξ. 102, 18. 104, 1-9) . Η κύρια αιτία, η οποία ώθησε τον Μωάμεθ να εγερθεί ως απόστολος του Θεού ανάμεσα στον λαό του, ήταν η πίστη στον ένα παντοδύναμο και αγαθό Θεό και οι ιδέες της εσχάτης ημέρας της κρίσεως, τις οποίες πληροφορήθηκε από την χριστιανική παράδοση του περιβάλλοντός του. Και οι δύο αυτές ιδέες, δηλαδή η περί Θεού ως δημιουργού και ευεργέτη του κόσμου και η περί αυτού ως Κυρίου της εσχάτης ημέρας της κρίσεως, αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές όλου του κηρύγματός του.

Η άμεση αναμονή της εσχάτης ώρας της κρίσεως αποτελεί το κύριο γνώρισμα του αρχικού κορανικού κηρύγματος:

«Και εκείνοι, οι οποίοι είναι άπιστοι, λένε ποτέ δεν θα έρθει εναντίον μας η ώρα.

Να πεις' αυτή θα έρθει εναντίον σας, μα το όνομα του Κυρίου μου, ο οποίος γνωρίζει τα κρύφια» (34, 3-6).

Με τρομερές, εντυπωσιακές εικόνες και με ασύνδετες μεταξύ τους εκφράσεις μιλά ο Μωάμεθ για την ημέρα, κατά την οποία τα μνημεία θα ανοιγούν και οι άνθρωποι τρέμοντας θα συρθούν μπροστά στον δικαιοκρίτη Θεό για να δώσουν λόγο των πράξεών τους. Με όρκους, νουθεσίες και εκκλήσεις ο προφήτης προσπαθεί να αφυπνίσει τους ακροατές του για την εγγύτητα της ώρας της κρίσεως. Κάτω από αυτόν το ρυθμό της τρομερής ώρας των εσχάτων ρέουν οι περισσότερες από τις αρχικές κορανικές αποκαλύψεις του (πρβλ. π.χ. 77, 1-15. 70, 6-18. 78, 21-26. 101, 1-8). Πεπεισμένος ο Μωάμεθ ότι είναι καιρός να παύσει η περίοδος της τζαχλίγια, δηλαδή «των χρόνων της αγνοίας και ειδωλολατρίας» των συμπολιτών του, κηρύσσει, υπό την έξαψη αυτών των ιδεών, την πίστη στον ένα Θεό και στρέφεται κατά της ειδωλολατρίας των Μεκκιτών. Η κατά της ειδωλολατρίας όμως πολεμική συναντά την σθεναρή αντίδραση των ισχυρών κατοίκων της Μέκκας, οι οποίοι βλέπουν στο πρόσωπό του όχι μόνο τον εχθρό και καταλυτή της πατρικής τους θρησκείας, αλλά και των συμφερόντων τους. Φαίνεται ότι ο μεταξύ Μωάμεθ και ειδωλολατρών της Μέκκας πόλεμος ήταν οξύς και μέρα με την ημέρα οξυνόταν όλο και περισσότερο. Οι Μεκκίτες τον κατηγορούσαν ως φρενοβλαβή και δαιμονόπληκτο (ματζνούν) (81, 22· 68, 2 εξ.), ως μάντη και οραματιστή (κάχιν) (23, 72. 7, 183. 34, 45. 52, 29. 69, 42), ως ονειροπόλο γόητα (σάχιν) και ως ποιητή (σά'ιρ) (37, 35. 21, 5, 52, 30). Όλα αυτά τα πρόσωπα πιστευόταν ότι εμπνέονται από ένα καλό ή κακό δαιμόνιο (τζίνν). Γι' αυτό στα 616 αναγκάστηκε να στείλει τους περισσότερους από τους οπαδούς του (γύρω στα 100 άτομα) στη χριστιανική Αβησσυνία για προστασία.

Η μετοίκηση του Μωάμεθ στην Μεδίνα (622-632)

Ο Μωάμεθ, όταν μετά από πολυετείς κόπους, διώξεις και θυσίες, διεπίστωσε ότι ήταν άσκοπο να επιμείνει στο κήρυγμά του στην Μέκκα, απεφάσισε να μετοικήσει με τους ολιγάριθμους οπαδούς του στη Μεδίνα, όπου υπήρχε ισχυρή ιουδαϊκή παροικία και οι μονοθεϊστικές ιδέες ήταν περισσότερο οικείες στον λαό. Η πόλη αυτή ονομαζόταν έως τότε Γιαθρίμπ. Από τους μουσουλμάνους ονομάστηκε, προς τιμήν του προφήτη τους, «Μεδινάτ-αν-Ναμπί», «η πόλη του προφήτη», και με την αποσιώπηση της δεύτερης λέξης, η οποία πάντοτε νοείται από τους μουσουλμάνους, επικράτησε να ονομάζεται Μεδίνα (η Πόλη). Χίτζρα (εκ του χατζαρα, «μετοικώ») σημαίνει την εκούσια «μετανάστευση» ή «μετοικεσία». Με την έννοια αυτή η Χίτζρα ήταν ανέκαθεν η σούννα, η συνήθεια ή το εθιμικό δίκαιο της ερήμου. Ήταν τρόπος με τον οποίο ένα άτομο ή μια διαφωνούσα ομάδα διέκοπτε τους δεσμούς της με την φυλή της και μετοικούσε σε άλλον τόπο. Επομένως, Χίτζρα είναι η «διακοπή των δεσμών» του Μωάμεθ με την φυλή του και η εκούσια «μετανάστευση» από την Μέκκα στην Μεδίνα. Γι' αυτό ακριβώς και οι Μεκκίτες οπαδοί του που τον ακολούθησαν από την μια πόλη στην άλλη ονομάστηκαν μουχάτζιρουν («μετανάστες»), όνομα στο οποίο έχει δώσει μεγάλη τιμή η μουσουλμανική παράδοση. Ο προφήτης, πριν πραγματοποιήσει την απόφασή του, ήρθε σε επικοινωνία και έκλεισε συμφωνία με μια αποστολή 75 ανδρών και 2 γυναικών από την Μεδίνα, οι οποίοι τον εκάλεσαν ως αρχηγό στην πόλη τους. Η συμφωνία αυτή είναι γνωστή στον ισλαμικό κόσμο με το όνομα «σύμβαση πολέμου» (μπάν'ατ ουλ-χάρμπ), διότι οι άνδρες της Μεδίνας έδωσαν στον Μωάμεθ ιερό όρκο υποταγής και συμφώνησαν να τον στηρίξουν με κάθε μέσο, ακόμη και με τη δύναμη των όπλων, αν παρίστατο ανάγκη. Οι Μεδινίτες αυτοί έμειναν γνωστοί στην ισλαμική παράδοση με το τιμητικό όνομα ανσάρ αν-ναμπί, «βοηθοί του προφήτη», και μαζί με τους Μεκκίτες μετανάστες (τους μουχάτζιρουν) συναπάρτισαν την πρώτη κοινότητα του Ισλάμ, την Ούμμα, την οποία συνέπηξε ο Μωάμεθ στην Μεδίνα. Το μεγάλο αυτό γεγονός της Εγίρα οι μουσουλμάνοι το θεώρησαν ως «σημείο του Θεού» και δεκαεπτά χρόνια αργότερα, επί τρίτου χαλίφη Ουμάρ, το έτος της Εγίρα το εθέσπισαν ως αφετηρία του ισλαμικού συστήματος χρονολογίας. Σήμερα, 2009 μ.Χ., οι μουσουλμάνοι διανύουν το 1430ό σεληνιακό έτος της Εγίρα. Η μετανάστευση του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα υπήρξε σημαντικότερος σταθμός στο κήρυγμά του. Στην Μεδίνα ο Μωάμεθ βρήκε πρόσφορο πεδίο δράσεως και εδώ στην πραγματικότητα συνέπηξε την πρώτη θεοκρατική κοινότητα του Ισλάμ (Ούμμα). Διεξήγαγε μια σειρά πολέμων με τους Μεκκίτες, οι οποίοι είχαν εκστρατεύσει εναντίον του, και το 630 κατόρθωσε να κλείσει ειρήνη μαζί τους, να εισέλθει ειρηνικά στη Μέκκα με τους οπαδούς του και να μεταστρέψει όλους τους συμπολίτες του στο Ισλάμ. Έκτοτε η Μέκκα, και μάλιστα το άλλοτε ειδωλολατρικό της ιερό, η Κάαμπα, αποκαθάρθηκε από το μόλυσμα των ειδώλων και απέβη το σύμβολο του ισλαμικού κόσμου. Όνειρο κάθε μουσουλμάνου ανά τα πέρατα του κόσμου είναι να τον αξιώσει ο Θεός μια φορά τουλάχιστον στη ζωή του να κάνει το προσκύνημα στα ιερά εκείνα μέρη του προφήτη του. Στην Μεδίνα ο Μωάμεθ από «απόστολος του Θεού» και «προφήτης» μεταβάλλεται και σε πολιτικόν αρχηγό. Από τη στιγμή αυτή και στο εξής αφυπνίστηκε μέσα του το ενδιαφέρον να αποκτήσει δύναμη, να ευρύνει την κοινότητά του και να αναδείξει το Ισλάμ σε ισχυρή θεοκρατία. Έτσι το κατοπινό Ισλάμ, που ξαπλώθηκε στις γύρω από την αραβική χερσόνησο χώρες, έφερε όχι μόνο θρησκευτικό, αλλά και πολιτικό χαρακτήρα. Και αυτή είναι η φύση του Ισλάμ έως

σήμερα. Το Ισλάμ είναι θρησκεία και πολιτεία μαζί (Din wa Dawla). Ωστόσο οι πολιτικές επιτυχίες του Μωάμεθ στη Μεδίνα δεν αλλοίωσαν τον προφητικό χαρακτήρα του κηρύγματός του. Το πολιτικό βέβαια ιδεώδες τον συνήρπασε, αλλά υπήρχε και ο θρησκευτικός σκοπός. Στην Μεδίνα όμως, όπου η θέση του Μωάμεθ ισχυροποιήθηκε, το κήρυγμά του πήρε καθαρά οικουμενικό χαρακτήρα και προορίστηκε για όλα τα έθνη. Έτσι, ενώ στην Μέκκα ο Μωάμεθ διακήρυττε ότι είναι ένας προφήτης και απόστολος του Θεού στην σειρά των προφητών της Παλαιάς Διαθήκης και των αποστόλων της Καινής Διαθήκης και ότι το Κοράνιο είναι αραβικό, δηλαδή η αραβική έκδοση της Αγίας Γραφής, και προορίζεται για τους Άραβες μόνο, στους οποίους ο Θεός δεν είχε αποστείλει ακόμη προφήτες και αποκάλυψη, τώρα στην Μεδίνα διεκήρυξε ότι το Ισλάμ είναι θρησκεία οικουμενική που προορίζεται για όλη την ανθρωπότητα. Το αρχικό ενδιαφέρον του Μωάμεθ στην Μέκκα στρεφόταν προς τους ειδωλολάτρες ομοεθνείς του, τους οποίους ήθελε να απαλλάξει από την άγνοια της πολυθεΐας (τζαχίλιγια) και να ιδρύσει γι' αυτούς θρησκεία αραβική, κατά τα πρότυπα της ιουδαϊκής και χριστιανικής πίστης. Σε αυτό άλλωστε αποσκοπούσε η προσπάθεια του Μωάμεθ να εμφυτεύσει το κήρυγμά του μέσα σε βιβλική ατμόσφαιρα και να παρουσιάσει τον εαυτό του ως συνεχιστή του έργου των θείων ανδρών (προφητών και αποστόλων) της βιβλικής παραδόσεως. Στην Μεδίνα όμως διεκήρυξε, και αυτή είναι η πίστη των μουσουλμάνων έως σήμερα, ότι το Ισλάμ δεν είναι η τελευταία κατά χρονική σειρά θρησκεία μεταξύ των θρησκειών της αποκαλύψεως, αλλά η αρχέγονη θρησκεία και αποκάλυψη, την οποία είχε προορίσει προ καταβολής κόσμου ο Θεός για την ανθρωπότητα, και την οποία αναζωπύρωσε και τήρησε μόνο ο πατριάρχης Αβραάμ, ο οποίος υπήρξε ο πρώτος χανίφ, δηλ. ο πρώτος «μονοθεϊστής». Επομένως το Ισλάμ, είναι η πρωτογενής θρησκεία του πατριάρχου Αβραάμ (μιλλάτ Ιμπράχιμ) και προηγείται του Ιουδαϊσμού και του Χριστιανισμού. Κατά συνέπεια και ο Μωάμεθ δεν είναι απλώς και μόνο ο προφήτης στη σειρά των βιβλικών προφητών, αλλά ο αναζωπυρωτής της θρησκείας του Αβραάμ και ο «τελευταίος των προφητών» και «η σφραγίδα αυτών» (χάταμ αν-ναμπιγίν). Σύμφωνα με αυτά στη μουσουλμανική παράδοση επικράτησε η αντίληψη ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται μουσουλμάνοι· οι γονείς είναι αυτοί που τους κάνουν Ιουδαίους ή Χριστιανούς. Ο Μωάμεθ πέθανε το 632 μ.Χ.